

Det andet Alternativ, Udvalget af 1916 opstillede, og det, der i Virkeligheden fra først af stilledes i Forgrunden, var Kirkens Adskillelse fra Staten med de nødvendige Grundlovsændringer. Det ærede Medlem Hr. J. Oskar Andersen var selv med i Udvalget og stillede en hel Række Forslag op om Grundlovsændringer; den Gang var han altsaa ikke saa betænkelig ved det, men mente, at hvis det var nødvendigt og ønskeligt, maatte man gaa den Vej, saa maatte man tage den nødvendige Grundlovsændring, og det ærede Medlem stillede selv Forslag derom. Men efter at det var sket, erindrer jeg meget vel, at man følte sig for ude i Befolkningen. En københavnsk Præst, Pastor Holt, rejste ud Vinteren 1916-17 for at gøre Rede for dette nye Kirkeprogram. Jeg ved ogsaa meget vel, at han vendte hjem med meget mistrøstige Beretninger om, hvordan Stemningen var overfor det. Han mærkede ingen Jordbund derfor, og dermed hænger det vel sammen, at Stemningen i de Kredse, der havde taget Initiativet i 1916, kønedes betydeligt. Befolkningen var, som det forleden Dag blev sagt af et æret Medlem, det var vist fra Venstre, i kirkelige Spørgsmaal yderst konservativ, og denne revolutionære Tanke, som det ærede Medlem Hr. J. Oskar Andersen havde været med til at fremsætte og udarbejde i 1916, fandt ingen Anklang i denne yderst konservative Befolkning.

Altsaa siger jeg, hvis en Grundlovsændring er nødvendig, ja, saa maa vi naturligvis gaa dertil, hvis det Formaal, vi tilstræber, er det rigtige, hvis vi føler os overbevist om, at vi skal den Vej. Men saa kan man opkaste det Spørgsmaal, og jeg opkaster det her: Er en Grundlovsændring nødvendig, hvis vi gaar den Vej, som jeg antydede i min Tale forleden? Hvis vi nu kommer ind i hele den Udvikling, som ikke er den, jeg har ønsket, som ikke er den, jeg har arbejdet for — det var det, jeg før talte om, og hvori jeg var enig med det ærede Medlem Hr. Povlsen —, hvis vi nu kommer ind i denne Udvikling, der blev begyndt i 1903 og nu fortsættes, udbygges, afrundes og midlertidigt afsluttes — det giver det ærede Medlem Hr. J. Jacobsen mig jo fuldkommen Ret i — vil man saa ikke meget godt kunne tænke sig en Udvikling, der ender med Kirkens Adskillelse fra Staten, uden Grundlovsændring? Jeg tror det. Det var det, det ærede Medlem Hr. J. C. Christensen sagde i 1900, da han forelagde sit første Forslag om Menighedsraad; det, han tænkte sig, var

nu at gøre den kirkelige Befolkning interesseret gennem Menighedsraadene, saa vilde der derpaa opbygges ogsaa en repræsentativ Forfatning. Det mente han var den nødvendige og naturlige Konsekvens deraf; det lagde han slet ikke Skjul paa. Og saa, sagde han, kommer den Dag, da man kan overlevere ogsaa Kirkegodset til denne saaledes organiserede Kirke og sige: Nu kan I klare jer selv og styre jer selv.

Dette er jo Kirkens Adskillelse fra Staten. Men vil en saadan Overgang behøve en Grundlovforandring? Det tror jeg ikke. Grundlovens § 3 siger: „Den evangelisk-lutherske Kirke er den danske Folkekirke og understøttes som saadan af Staten“. Jeg kan ikke se, at dette Ord brydes, fordi man kom til en saadan Ordning. Den evangelisk-lutherske Kirke understøttes nu som Folkekirke af Staten paa en vis Maade, den styres af Staten, den nuværende Folkekirkens lovlige Repræsentation er den danske Rigsdag, og dens Styre er den danske parlamentariske Regering. Det har været den hidtidige Ordning. Den understøttes som saadan af Staten ved de kirkelige Midler, der stilles til dens Raadighed. Om Ejendomsretten til disse er den højtærede Kirkeminister og jeg enige og har altid været enige. Han sagde i Aaret 1900, og jeg sluttede mig straks dertil, at Staten jo i 1536 tog Kirkegodset og siden har haft Ejendomsretten til det. Om det var en retfærdig Handling, bliver noget andet; naar den højtærede Kirkeminister i sin Indledningstale talte om den Forsømmelse, som fandt Sted i Aarene efter 1536, kom denne Forsømmelse vist noget af, at Staten simpelthen havde plyndret Kirken. Men saadanne Revolutioner — det var jo en Revolution, der den Gang fandt Sted — faar jo Hævd, og Staten har utvivlsomt Ejendomsretten til det, den højtærede Minister kalder Kirkegodset (Afbrydelse). Ja, det ærede Medlem ryster paa Hovedet, det har han Lov til, den højtærede Kirkeminister og jeg har ogsaa Lov til at hævde det modsatte Standpunkt; men praktisk har det ikke Spor af Betydning, naar vi begge er villige til at overantvorde Midlerne til Kirken.

Og naar man gaar den Vej, som det ærede Medlem selv i 1916 anbefalede, nemlig at Staten bevarer Ejendomsretten eller i hvert Fald Besiddelsen, eller hvad man vil kalde det, men hvert tiende Aar ved en Omfordeling overdrager de kirkelige Midler til alle kirkelige Samfund — og dér gik det ærede Medlem Hr. J. Oskar